

טעמי מחלוקת ב"ש וב"ה בנר חנוכה

ויקרא כג

מב) בַּסֶּפֶת תִּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֶּפֶת: (מג) לְמַעַן יִדְעוּ דִּדְתִּיכֶם כִּי בַּסֶּפֶת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם: (מד) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מַעֲדֵי יְיָ אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

ב

190 ויקרא פרק כד

א) וַיְדַבֵּר יְיָ אֵל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) צוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֵיךְ שִׁמֹן זֵית זָךְ כִּתִּית לְמֵאֹזֶר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד: (ג) מִחוּץ לְפָרֶכֶת הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אֶהְרֹן מְעַרְבַּ עֵד בְּקָר לִפְנֵי יְיָ תָּמִיד חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם: (ד) עַל הַמְנֶרֶה הַשְּׂהֵרָה יַעֲרֹךְ אֶת הַנְּרוֹת לִפְנֵי יְיָ תָּמִיד:

ב

190 ויקרא פרק כד

ה) וְלִקְחַתְּ סֹלֶת וְאִפִּיתְּ אֹתָהּ שְׁתֵּים עָשָׂר חֲלוֹת שְׁנֵי עָשָׂר נֵיִם יִהְיֶה הַחֲלָה הָאֶחָת: (ו) וְשָׂמְתְּ אוֹתָם שְׁתֵּים מְעַרְכוֹת שֵׁשׁ הַמְעַרְכָּת עַל הַשְּׁלֶחָן הַשְּׂהֵרָה לִפְנֵי יְיָ: (ז) וְנָתַתְּ עַל הַמְעַרְכָּת לְבִנָּה זָכָה וְהִיתָה לְלֶחֶם לְאִזְכָּרָה אֲשֶׁה לַיְיָ: (ח) בַּיּוֹם הַשְּׁבִיט בַּיּוֹם הַשְּׁבִיט יַעֲרֹכְנָו לִפְנֵי יְיָ תָּמִיד מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: (ט) וְהִיתָה לְאֶהְרֹן וּלְבָנָיו וְאָכְלוּהוּ בְּמִקוֹם קֹדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קִדְּשִׁים הוּא לוֹ מֵאִשֵּׁי יְיָ חֶק עוֹלָם:

תרווייהו דרשי סמוכין

שיטה שניה

המשך הגמרא

... וחד אמר: טעמא דבית שמאי כנגד פרי החג וטעמא דבית הלל דמעלין בקדש ואין מורידין.

רש"י שבת דף כא/ב

פרי החג – מתמעטים והולכים בקרבנות דפרשת פנחס: מעלין בקדש ואין מורידין – מקרא ילפינן לה, במנחות בפרק שתי הלחם (לט, א):

ולשיטתו, צריך להקדים ולהבין:

1. מה ענין 'פרי החג' של סוכות לחג החנוכה?
2. למה לא ישוו בית שמאי את חג-סוכות (שהוא זכר ליציאת מצרים) לספירת העומר – שהוא באופן ד'מוסיף והולך'?
3. האמנם ב"ש סבורים ש'מורידין בקודש', חס וחלילה!?
4. ומאי דך, לדעת ב"ה וכי התורה לא ידעה ש'מעלין בקודש' מדוע א"כ קבעה בפרי החג סדר של 'פוחת והולך'?
5. "מעלין בקודש", האם זו מדאורייתא? מידת חסידות, או חיוב מדרבנן?

וכל הפרשנים מבארים זאת בדרוש האין הסבר בפשט ובנגלה?

שבת דף כא/ב

תנו רבנן: מצות חנוכה נר איש וביתו. והמהדרין נר לכל אחד ואחד. והמהדרין מן המהדרין: בית שמאי אומרים יום ראשון מדליק שמנה מכאן ואילך פוחת והולך ובית הלל אומרים יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך, אמר עולא פליגי בה תרי אמוראי במערבא רבי יוסי בר אבין ורבי יוסי בר זבידא:

שיטה ראשונה

חד אמר טעמא דבית שמאי: כנגד ימים הנכנסין וטעמא דבית הלל: כנגד ימים היוצאין ...

רש"י שבת דף כא/ב

כנגד ימים הנכנסים – העתידים לבא: ימים היוצאין – שילאו כבר, וזה שהוא עומד בו נמנה עם היוצאין:

⊠

מה הרעיון להדליק כנגד העתידים לבא?

[לא קולא מול חומרא]

ב"ש: כנגד ה'בכח' שהיה בפך השמן ביום הראשון ב"ה: כנגד כמה הדלקות ניסיות התרחשו בפועל.

שורש המחלוקת 'בכח' או 'בפועל':

ונתן לנו את תורתו הקדושה בגדרי הבורא: בכח – בגדרי הנברא – בפועל מצלמת וידיאו – מצלמת רנטגן

שורשה: היבט חסד או גבורה

'אור' או 'אור'?

שמאי: 'מוסר' –

סור מרע - פיננו.. טיהרו מקדשך

הלל: 'חסידות'

עשה טוב – הדליקו נרות בחצרות קדשך

לעתיד לבא – הלכה כבית שמאי – מוסר?

ברסלב – חב"ד [משל העשית]

חב"ד [בית הלל]:

מתחיל שבע הראשונים – עד – שמיני [אמונה]

ברסלב [בית שמאי]:

אמונה מתפוצצת – עד – המשכה לשכל

חב"ד מגרשת חושך הבהמית

כי בזמה"ז – אי אפשר להעבירה מן הארץ

האמנם תחילה חב"ד אח"כ אמונה!?

תחילה 'אמונה-כבויה'

אחר כך חב"ד

ובסוף 'אמונה דלוקה'

כמנהג שהנהיג רבנו בחנוכיות

כי הנה ענין פרי החג הוא ג"כ המשכה מקיפיים עליונים, כי סכות הוא התגלות המקיפיים כמ"ס כי גבר עלינו חסדו. וע"י המשכה זו מתבררים ג"כ הע' פרים ונהפכים ליבטל באור זה.

וזהו הללו את ה' כל גוים כו' כי גבר עלינו חסדו. ולכן מתחיל בי"ג פרים כנגד י"ג מדה"ר שהם מקיפיים כנודע. ואח"כ הולכין ומתמעטין, כי כיון שכבר נבררו כמה בחי' ע"י המשכה שביום ראשון ע"כ א"ל עוד להארה גדולה כ"כ כיום ראשון כו'. והנה בחנוכה ממשיכים ג"כ בחי' מקיפיים הנ"ל פעי"ז יהיו נדחים הקליפות...

וכיון ששני העינים הוא המשכה בחי' מקיפיים ע"כ למדים ב"ס לנרות לחנוכה מפרי החג שמתחלה ל"ל גילוי גדול יותר. ואח"כ יהיה מתמעט והולך מטעם הנ"ל בפרי החג.

וממשיך בתורה אור שם:

וב"ה סברי מעלין בקודש כו'. פי' ללא דמי ללמוד זה מפרי החג. כי חג הסכות הוא לאורייתא. ואורייתא מח"ע נפקת מלמעלה למטה. ואם כן בא ונמשך הגילוי מלמעלה למטה. ולכן גם ההארה היותר גבוה יוכל לבא ולימשך בתחלה כי מי מעכב ומי מונע לה' ית"ס? והיד ה' תקלר?!

משא"כ בחנוכה שהוא מדרבנן שהם המשיכו להיות גילוי זה.

וא"כ כיון שממשיכים זה מלמטה א"א להגיע ולהמשיך הגילוי הגדול בתחלה כ"א מעט מעט. שמתחלה ממשיכים נר א'. ואח"כ מעלין בקודש כו' והולך ומוסיף אור כו'.

סוכה דף נב/ב

"והיה זה שלום אשור כי יבא בארצנו וכי ידרוך בארמנותינו והקמנו עליו **שבעה** רועים ושמנה נסיכי אדם"

מאן נינהו **שבעה רועים**? דוד באמצע אדם שת ומתושלח מימינו אברהם יעקב ומשה בשמאלו ומאן נינהו **שמנה נסיכי אדם**? ישי ושאלו ושמואל עמוס וצפניה צדקיה ומשיח ואליהו:

... ויוזן יותר ענין ההפרש בין הרועים לנס"א ע"ד שמלינו בר' יוחנן בן זכאי שהיה קר התורה המלמד תורה לישראל ועכ"ז אמר לר' חנינא בן דוסא בקק עלי רחמים שתפלתו גדולה יותר הרבה משלו עד שאלמלי הטיח ריב"ז כו' ומר"ח בן דוסא לא נמלא שהיה מלמד תורה ע"ד ריב"ז ולא נמלא משמו דינים במשנה.

וזהו ע"ד ההפרש שבין הרועים לנס"א כו' כי ריב"ז היה רועה ומפרנס לישראל כמו מרע"ה. ורחב"ד לא היה בו בחי' זו, אבל היה לדיק תמים בלי שום דופי עד שארז"ל שלא נברא העוה"ב אלא בשבילו והיו מקבלים ממנו נס"י דרכי העבודה והחסידות ע"ד גדולה שימושה כו' ותפלתו היתה נשמעת יותר מריב"ז ...

סיפור הסוכצ'ובער ור' אייזיל חריף

וכמבואר בתורה אור שם:

ובזה יובן הגמ' בש"א יום ראשון מדליק שמונה מכאן ואילך פוחת והולך. וטעמא דב"ס דיליף מפרי החג שיום ראשון מקריב י"ג מכאן ואילך פוחת והולך כו'. ובה"א יום ראשון מדליק א' מכאן ואילך מוסיף והולך כו'.

